

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 748
Бања Лука, 11.03.2010. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С., Г., - Предузеће за ... ДОО Г., кога заступа Р. Т., адвокат из Г., те С. Т. и Н. Ђ., адвокати Заједничке адвокатске канцеларије из Т., против туженог ЈП РИТЕ Г., АД Г., кога заступа Н. Р., адвокат из Т., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Требињу број 015-0-Пж-07-000 084 од 06.05.2008. године, на сједници одржаној 11.03.2010. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 095-0-Пс-06-000-118 од 30.04.2007. године тужитељ је одбијен са тужбеним захтјевом за накнаду штете у износу од 1.795.938,11 КМ са законском затезном каматом од 31.08.2003. године до исплате и обавезан је да туженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 16.625,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 015-0-Пж-07-000 084 од 06.05.2008. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако да се његова жалба уважи, првостепена пресуда преиначи и тужбени захтјев у цјелини усвоји или да се та пресуда укине и предмет врати другом вијећу истог суда, на поновно суђење.

Тужени у одговору на ревизију предлаже да се ревизија тужитеља одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ у тужби захтјевом тражи накнаду штете проузроковане неизвршењем уговора број 02-1623 од 21.05.2002. године (кривицом туженог) у износу од 1.795.938,11 КМ од чега: по основу измакле користи износ од 1.608.925,00 КМ, и на име обичне штете износ од 187.012,60 КМ.

Наконведеног поступка и резултата изведених доказа првостепени суд је утврдио, да су тужитељ и тужени 21.05.2002. године закључили уговор број 02-1623 о извођењу грађевинских радова на касети II на депонији пепела, у ПК Г., Г. у Г. и да вриједност уговорених радова износи 2.096.281,60 КМ са роком завршетка радова од 4 мјесеца. Тужитељ је уведен у посао 21.05.2002 године и није испунио своју обавезу у уговореном року. Туженом је испоставио 4 привремене ситуације о изведеним радовима, а према обострано потписаној рекапитулацији тужитељ је извео радове укупне вриједности од 1.118.281,08 КМ који су му плаћени. Вјештак економске струке мр. сци. К. К. се изјаснио да штета по основу измакле користи износи 1.581.606,01 КМ, да се односи на неизвршене (од укупно уговорених) радове, а да се обична штета, у износу од 187.012,60 КМ, односи на име набављеног а неуграђеног грађевинског материјала (гранулације и цијеви) и бруто плате за 4 радника за обезбјеђење опреме на градилишту у периоду од 34 мјесеца. Тужена је дописом број 7372 од 03.12.2004. године обавијестила тужитеља да не може испунити обавезе из предметног уговора наводећи да се уговори који нису реализовани и којима је рок реализације истекао „због законске процедуре“ стављају ван снаге. Тужитељ је у овој правној ствари поднио тужбу првостепеном суду дана 31.07.2006. године.

На основу оваквог стања чињеница првостепени суд је утврдио да је предметни уговор закључила ЈМДП Е. РС ЗДП „РИТЕ“ Гацко, да тужени није самостално правно лице и да није овлаштен за закључивање уговора без сагласности ЈМДП Е. РС која је одговорна за неиспуњење уговора а не тужени; да тужитељ није доказао чињенице одлучне за основаност потраживања накнаде обичне штете (за дренажне и бетонске цијеви и шљунак за које тврди да су остале код туженог); да је предметни уговор раскинут истеком рока на који је закључен и да је основан приговор туженог о застарјелости предметног потраживања. Из ових разлога а на основу одредби чланова 17., 125., 137., 154., 189., 262. и 374 Закона о облигационим односима одбио је тужитеља са тужбеним захтјевом.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је, налазећи да се у овом случају ради о уговору о дјелу, примјеном члана 137., 262. и 263. жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна.

По оцјени овога суда, правилан је закључак другостепеног суда да предметни уговор, закључен између тужитеља и туженог, има карактер уговора о дјелу. Одредбом члана 600. ЗОО прописано је да се уговором о дјелу посленик (извођач радова) обавезује да обави одређени посао, као што је израда или оправка неке ствари или извршење неког физичког или интелектуалног рада и сл., а наручилац се обавезује да му за то плати накнаду.

Под штетом се у смислу одредбе члана 155. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) подразумева

умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист).

Оштећени има право на накнаду обичне штете и на накнаду измакле користи, при чијој се оцјени узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије остварење је спријечено штетниковом радњом или пропуштањем (члан 189. став 1. и 3. ЗОО).

За признање права на накнаду измакле користи због повреде уговора (који облик штете тужитељ захтјевоу тражи) морају бити испуњени услови, и то: да је штета у виду измакле користи извјесна и да постоје елементи на основу којих се може одредити њена висина и ако очекивана накнада измакле користи не би била супротна важећим прописима и добрим пословним обичајима.

Измакла корист је добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари, како се ствари обично догађају или како би се догодиле да није било штетне радње, или према посебним околностима а чије је остварење спријечено штетниковом радњом или пропуштањем (члан 189. став 2. ЗОО). Она представља будући дио (повећање) у имовини, коју је оштећени са довољном вјероватношћу могао по редовном току ствари очекивати и коју би постигао да није онемогућен штетном радњом штетника. За спречавање повећања у имовини, узрочан је онај догађај који је по својој природи и по редовном току ствари подесан да доведе до настанка штете.

Основ за накнаду штете тужитељ темељи на чињеници да је уговором о извођењу грађевинских радова на касети II на депонији пепела у ПК Г., Г. у Г., закључен са туженим, уговорена вриједност радова у износу од 2.096.281,60 КМ; да је завршетком свих уговорених радова могао остварити планирану добит у том износу, а не завршетком дијела уговорених радова у вриједности од 1.118.281,08 КМ у којем му је тужени платио изведене радове; да је једностраним раскидом уговора од стране туженог (као инвеститора) остварио губитак у пословању у укупном износу од 1.768.618,61 КМ од чега: по основу измакле користи проузроковане неизвођењем свих радова из предметног уговора у износу од 1.581.606,01 КМ и обичне штете у износу од 187.012,60 КМ.

Предметним уговором тужитељ се обавезао да ће завршити уговорене радове у року од 4 мјесеца (члан 4. уговора). У посао је уведен 21.05.2002. године и уговорене радове није извео у наведеном року, па су они прекинути 18.10.2002. године због временских услова. Обавезе туженог, у испуњењу уговора, наведене су у члану 13. уговора: да припреми градилиште, обезбиједи гориво у потребним количинама и да обезбиједи количину предвиђеног квалитета „лапорца“ на насипу, у количини и према усвојеној динамици уговорених радова. Чланом 14. уговора предвиђени су „посебни услови“ према којим инвеститир (тужени) задржава право да у току градње изврши корекцију у обиму послова у односу на понуду и да их усагласи са пројектом, у случају промјена наступања посљедица више силе, или дужег пролонгирања градње из разлога непогодних дана за извођење грађевинских радова.

Из резултата проведених доказа произлази, што међу странкама није ни спорно, да тужитељ није предметне радове извео у уговореном року и да вриједност изведених радова износи 1.118.281,08 КМ (што у физичком обиму извршења уговора износи 68,53%) у којем износу су му плаћени. Вјештак економске струке мр. сци. К. К. је у налазу навео: да неизвршени (од укупно уговорених) радови износе укупно 1.581.606,01 КМ, од чега: неизвршени радови „на насипима“ у износу од 501.437,27 КМ; на заштити депоније од утицаја подземних и површинских вода у износу од 14.988,89 КМ; радови око набавке и уградње материјала за засип око цијеви у износу од 283.568,64 КМ; да вриједност неуграђених цијеви Ø1000 мм износи 14.552,05 КМ и да, пошто нису обезбијеђени услови (припрема) од стране тужитеља на радовима уградње још 413 м цијеви Ø1000 мм, на овим пословима није ништа урађено, осим што је механизација била у „мобилном стању“ више од 6 мјесеци, да је тужитељ претрпио штету по основу незапослености капацитета (људских и машинских), по основу пропуштања нуђених му послова на тржишту и губитка угледа у пословним круговима, у укупном износу од 767.059,17 КМ. Према налазу истог вјештака обична штета износи 187.012,60 КМ од чега: на име набављених а неуграђених цијеви и гранулације у укупном износу од 119.012,60 КМ и 68.000,00 КМ на име плаћања 4 радника за период од 34 мјесеца, ради обезбјеђења опреме на градилишту.

Полазећи од правила о испуњењу обавезе и посљедицама неиспуњења садржаном у одредби члана 262. ст. 1. ЗОО, према којем је повјерилац у обавезном односу овлаштен да од дужника захтијева испуњење обавезе, а дужник је дужан испунити обавезу савјесно и у свему како она гласи и природе тужбеног захтјева, којим се тражи изгубљена корист у висини неизвршених радова из предметног уговора, те чињенице да тужитељ изведеним доказима није доказао чињенице на којима темељи тужбени захтјев (да је неизвршење уговора од стране тужитеља узроковано једностраним раскидом уговора од стране туженог и неизвршавањем његове уговорене обавезе), и по налажењу овог суда, правилно су нижестепени судови закључили да на основу утврђеног чињеничног стања нису испуњене претпоставке за накнаду предметне штете. Ово из разлога што је уговорени рок за извршење предметних радова (у коме их тужитељ није извео) истекао 21.09.2002. године, а уговор је раскинут по истеку наведеног рока. Ако се прихвати тврдња тужитеља да је уговор раскинут писменом изјавом туженог од 03.12.2004. године, као и његова тврдња да је до раскида уговора дошло у јуну 2003. године када је расписан нови тендер за извођење предметних радова, на којем тужитељ није ни учествовао, у оба случаја је до раскида уговора дошло након истека уговореног рока, па се не могу прихватити тврдње тужитеља да је једнострано раскид уговора од стране туженог, узрок настанка предметне штете. Што се тиче обавеза туженог преузетих уговором, за које тужитељ тврди да је њихово неизвршавање проузроковало штету, по налажењу овог суда, тужитељ изведеним доказима није доказао те чињенице. Тврдње тужитеља да је штету претрпио и по основу губитка угледа у пословним круговима и да је пропустио други, понуђени му посао на тржишту усљед поступања туженог, тужитељ током поступка, који је претходио доношењу нижестепених пресуда, није доказивао. О тим одлучним чињеницама, као и о чињеницама на којим тужитељ заснива захтјев за накнаду обичне штете (да су набављене и да нису уграђене цијеви, шљунак и пијесак укупне вриједности од 119.012,60 КМ и на име плата за 4 радника ради обезбјеђивања опреме и материјала на градилишту за 34 мјесеца у износу од 68.000,00 КМ) могао се

изјаснити само вјештак грађевинске струке, при чему би било од значаја утврђење: у ком обиму и у ком виду би евентуално непоступање туженог у складу са уговорним обавезама довело до закашњења у извођењу уговорених радова, а у ком обиму се оно може приписати временским неприликама (које су биле у том периоду, како то произлази из стања списка у овом предмету), што се не може приписати поступању туженог и у неизвршавање његове уговорене обавезе и што је ризик кога је тужитељ, ступањем у облигациони однос са туженим, морао предвидјети, имајући у виду врсту уговорених радова.

По одредби чланова 7. став 1., 102. став 1. и 123. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 58/03 до 49/09, даље: ЗПП) тужитељ је био дужанан да изведе доказе ради утврђења наведених спорних и одлучних чињеница, што он није учинио него се задовољио констатацијом вјештака економске струке К. К. о врсти, количини и цијени неизвршених радова од стране тужитеља који су предмет наведеног уговора. Зато, су и по налажењу овог суда, нижестепени судови правилно судили када су нашли да код овако утврђеног чињеничног стања потраживање тужитеља по наведеним основима у смислу члана 262. ЗОО, није основано. И по оцјени овог суда, с обзиром на чињенично стање утврђено пред првостепеним судом, у овом случају нису испуњене претпоставке за накнаду штете из члана 154. став 1. ЗОО и члана 158. тог Закона које се односе на постојање: штете, противправност радње туженог, узрочне везе између штетне радње и штете и да се радња или пропуштање могу приписати у кривицу туженог.

Правилан је закључак нижестепених судова да тужени у смислу одредбе члана 263. ЗОО није одговоран за предметну штету, с обзиром на околности у којима је пословао у току 2003. године, које су узроковале увођење мјера које је Влада РС увела у априлу 2003. године „на санацији стања код туженог“, а које су довеле до изостанка сагласности МДП Е. РС у чијем саставу тужени послује, за наставак незавршених радова из предметног уговора. Те околности, према члану 14. Уговора, омогућиле су туженом да коригује обим послова тако, да га задржи на нивоу радова окончаних до краја 2002. године. Зато је правилан закључак другостепеног суда да је дјелимично неиспуњење уговорне обавезе од стране туженог у узрочној вези са напријед наведеним чињеницама и околностима за које није одговорна ни једна уговорна страна и да тужени није одговоран за предметну штету ни у смислу члана 137. ЗОО.

Из наведених разлога, неосновано се тужитељ у ревизији позива на одредбе члана 607. став 3. и члана 326. став 3. у вези са чланом 262. ЗОО јер, како је напријед речено, изведеним доказима није доказао чињенице за своју тврдњу да је штета узрокована закашњењем туженог у испуњењу уговорних обавеза.

Нису основани ревизиони приговори тужитеља да је другостепени суд починио повреде одредаба парничног поступка не дајући оцјену жалбених навода, јер је тај суд оцијенио жалбене наводе тужитеља који су од одлучног значаја, како је и прописано одредбом члана 231. ЗПП и изведене доказе је правилно оцијенио па се наводи ревизије, да је у поступку доношења побијане пресуде повријеђена одредба члана 8. ЗПП, не могу прихватити основаним.

Како тужитељ, с обзиром на основ потраживања, и по налажењу овог суда изведеним доказима није доказао чињенице одлучне за одлуку о спору, неоснованим се указује позивање у ревизији на исказе свједока Д. Ч., Р. П., Р. С. и Н. П., те на чињеницу да је у априлу 2003. године тужитељ био спреман за наставак радова и да је у круг туженог допремио бетонске и дренажне цијеви, шљунак и пијесак (по ком основу тражи накнаду обичне штете), јер ти докази, сами по себи, с обзиром на утврђено чињенично стање, и по налажењу овог суда, не дају основ за другачије пресуђење.

Ревизиони наводи да су машине тужитеља биле у кругу туженог и да их није могао удаљавати ван Рудника јер се није знало кад ће почети са радовима, нису од значаја, јер предмет спора и није накнада штете због некориштења механизације, нити је тужитељ доказао: да је имао у изгледу закључивање уговора са другим наручиоцем посла и да тај уговор није закључен због потреба туженог за механизацијом и да је било потребно за извршење преосталог обима посла држати код туженог наведену механизацију.

Остали наводи ревидента односе се на правилност утврђеног чињеничног стања које не може бити предмет испитивања у овом ревизијском поступку према изричитој одредби члана 240. став 2. ЗПП.

Према изложеном, побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији нити недостатака на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је одлучено као у изреци на основу одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа

Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић